

זה הדיר

زو هديره ZO HADEREKH

גיליון 34, 26 באוגוסט 2020

ממשלה בשיתוק

ישמשבר, אין ישיבות ממשלה, אין תקציב; ממשלה

משותקת שאינה מתפקדת חייבת ללכת הביתה מיד

את הבחירות (והוא אכן יקדים אותן!), גם בשנה הקרובה תוסיף ישראל, המתמודדת עם משבר כלכלי, חברתי ובריאותי ללא תקדים, להתנהל על פי אותו "תקציב המשכ"י". בסופו של יום הדיונים (24.8), במהלכו תקפו נתניהו וגנץ זה את זה בחריפות עד לרקיחת הקומבינה, סיכמה ח"כ עאידה תומא-סלימאן (חד"ש – הרשימה המשותפת): "חיברו את החולה למכונת הנשמה, אבל ריח הבחירות עדיין נודף ממנו. הקואליציה תמשיך לטרלל את הציבור ואת עצמה. זה לא פתרון וזו לא ממשלה. אנו, הציבור, נשלם את המחיר". המענה למבוי הסתום נמצא במחאה בבלפור.

הקומבינה שהושגה השבוע בין ראש הממשלה בנימין נתניהו לרה"מ החליפי בני גנץ היא רק הפסקת אש בקרב שסופו ידוע מראש: נגזר גורלה של ממשלת הימין ודינה ליפול – במוקדם או במאוחר. זו אינה "ממשלת אחדות", כפי שהצהירו מולידיה לפני שלושה חודשים – זו ממשלת שיתוק. זו ממשלה הנגועה בשחיתות ושאינה מתפקדת מול אסון שגובה קורבנות רבים; רבבות ברחובות דורשים את הסתלקותה; והיא מעסיקה עצמה בריבים אין-סופיים על כבוד, כוח וכסף (ע"ע יו"ר הקואליציה, ח"כ מיקי זוהר מהליכוד) בין הפוליטיקאים של הממסד, שאינם מסוגלים לפתור את בעיות היסוד.

חשוב להבין: הקומבינה נעשתה על חשבוננו, האזרחים. העובדה שאין תקציב חדש ושאינן דיונים על התקציב, היקפו ויעדיו, מעניקה כוח רב לממשלת הימין להמשיך במדיניותה הקפיטליסטית הניאו-ליברלית. הדיון האחרון בנושא התקציב ומטרותיו נערך במהלך 2017, ואם נתניהו יקדים

זה הדיר
زو هديره ZO HADEREKH

גיליון מיוחד: תחילת שנת הלימודים

המציל נפש אחת כאילו הציל ביזנס ומלואו

"בשיחה שקיימתי עם בכיר מהמפרץ שהצילתי את אשתו הנסיכה בחשאי בבית חולים רמב"ם ביקש ממני לייצג לו היכן לפתוח משרד לחברה כלכלית ידועה בת"א ולחברה נוספת באחד מממלי ישראל".

(איוב קרא, שר התקשורת לשעבר מהליכוד, בטוויטר, 15.8)

הפתעה: הערבים אינם

"המדיה המשודרת המרכזית בישראל דיווחה בהרחבה על ההסכם עם איחוד האמירויות, אך עשתה זאת תוך הדרה כמעט מוחלטת של החברה הערבית".

(העין השביעית, 26.8)

דברים בשם אומרם

הדרך לגן עדן רצופה כוונות רעות

"הנשיא דונלד טראמפ, אמר כי העברת שגרירות ארצות הברית לירושלים נעשתה עבור הציבור האוונגליסטי. 'הזנו את הבירה לירושלים', אמר טראמפ בנאום בוויסקונסין שבו מנה את הישגי ממשלו, 'זה בשביל האוונגליסטים. האוונגליסטים יותר נרגשים מזה מאשר היהודים. ואל תשכחו את רמת הגולן'".

(ניו יורק טיימס, 19.8)

ובמה עוסק שר החינוך? לא במה שחשבתם

"שר החינוך יואב גלנט עוסק בימים אלו בהיערכות מערכת החינוך לפתיחת שנת הלימודים תשפ"א ב-1 בספטמבר בצל התפרצות נגיף הקורונה. יחד עם זאת, השר רואה בחומרה את כניסתם של ארגוני שמאל לתוך מערכת החינוך ועל כן ינחה את גורמי המקצוע במשרד לבחון את הנושא בהקדם".

(הודעת דובר משרד החינוך, ערוץ 20, 14.8)

הרוצה שלום - ייכון למלחמה

"את פירות השלום תקטוף תעשיית הנשק הישראלית. תקציב הביטחון של איחוד האמירויות הוא 23 מיליארד דולר בשנה, ובישראל מקווים לזכות בנתח ממנו. עוד לפני נרמול היחסים, הייצוא הישראלי של נשק וסייבר לאיחוד הסתכם בעשרות מיליוני שקלים בשנה. החשש: ארה"ב, יצואנית הנשק העיקרית לאיחוד, עשויה להטיל מגבלות".

(הכותרת הראשית של המוסף הכלכלי "דה מורקר", 16.8)

ביבי כדרכו מתבכין, אבל העובדות שונות

"לפי ראש הממשלה בנימין נתניהו היקף הסיקור של ההפגנות נגדו, כמו גם נימת הדיווחים, חריגים ומעידים על הטיה תקשורתית מובהקת לרעתו. אכן נרשם זינוק בסיקור המחאה ביולי שאפשר לתלות במאורעות עצמם, שהצדיקו את תשומת הלב התקשורתית. אולם בדיקה השוואתית מעלה כי אי אפשר לטעון שמדובר בסיקור 'מוגזם'. מהשוואת הסיקור שזכתה לו מחאת יוצאי אתיופיה ביולי שנה שעברה מול זה שזכתה לו המחאה נגד נתניהו ביולי האחרון עולה כי המספרים הם חד-משמעיים: מול 922 אייטמים של המחאה נגד נתניהו, עומדים 1,770 אייטמים שהקדישה התקשורת הישראלית למחאת יוצאי אתיופיה ביולי שעבר, כמעט פי שניים".

(העין השביעית, 17.8)

מפריטים את מדיניות החוץ של ישראל

"שר הביטחון וראש הממשלה החליפי בני גנץ בירך את איש העסקים חיים סבן על תרומתו לחתימת ההסכם עם איחוד האמירויות. סבן מקורב לשגריר איחוד האמירויות בווינגטון יוסוף אל-עוטיבה, והוא עודד ודחף אותו בחודשים האחרונים לקדם עסקה של נורמליזציה תמורת ביטול הסיפוח".

(ברק רביד, "וואלה", 15.8)

מכתבים

למערכת

לנצח את ההסתה ואת השנאה

להפגנות נגד נתניהו חברו מחאות במגוון רחב. ההפגנות החלו במאבק נגד השחיתות, הנמשך כבר כמה שנים. עם הגל השני של מגפת הקורונה הצטרפו להפגנות לא מעטים מנפגעי מדיניות הכלכלית-חברתית של נתניהו. רבים עוסקים כעת בשאלה: "מה רוצים המפגינים?". היעדים והרצונות שונים, ולפעמים אפילו מנוגדים זה לזה. מאחדת את כולם ההתנגדות לרוח השנאה וההסתה שמלווה את דרכו הפוליטית של נתניהו לכל אורכה.

אינני מכיר את נתניהו אישית, אבל המכירים אותו מקרוב מעידים כי מדובר באדם אינטליגנטי מאוד. במילים אחרות, יש לו יכולת להתמודד באופן מושכל עם עמדות המנוגדות לשלו. בדרך כלל, אדם משמיע דברי הסתה ושנאה במסגרת ויכוח כאשר אין ביכולתו להתמודד עם דברי הצד השני ולהשיב להם תשובה שקולה. כאשר המסית הוא אדם שניחן באינטליגנציה רבה, עולה החשד שהוא משתמש בהסתה באופן מתוכנן ומחושב. כך אני מבין את התנהגותו של נתניהו. עם המפגינים נגד נתניהו ניתן למצוא מגוון רחב של עמדות, מהשמאל הרדיקלי ועד לימין. אחת התופעות היפות בהפגנות אלה היא שאין בהן חרמות בין מייצגי דעות ועמדות שונות. הן נערכות כהפנינג עממי.

לכן, דברי השנאה שמפיץ יאיר נתניהו בתמיכת אביו השיגו מעט מאוד עד כה. גם ניסיונות משולי הימין לתקוף פיסית מפגינים בודדים כאשר הם מתפזרים, כשלו עד כה בלהפוך את המחאה למלחמת הכל בכל. הניסיון של השר לביטחון פנים, אמיר אוחנה, לשלח את המשטרה נגד המפגינים, זכה גם הם בהצלחה חלקית בלבד. כל זאת בזכות האופי הלא-אלים של המחאה.

זאת מורכבותה הרבה של המחאה. הרי ברור שאם נצליח להפיל את שלטון נתניהו, נחזור כולנו לאי-ההסכמות השוררות בינינו. אך ניצחון יגביר, כך אני מקווה, את הלחץ על מפלגות הממסד להפסיק את מלחמתן ברשויות אכיפת החוק ולאפשר מערכה אפקטיבית נגד השחיתות השלטונית. הניצחון לא יהיה של עמדה כזאת או אחרת; הניצחון יהיה על רוח השנאה וההסתה של נתניהו. זאת ההבדלה הנדרשת כעת, יותר מכל, לחברה הישראלית.

עמוס גבירץ, קיבוץ שפיים

ניתן לשלוח מכתבים למערכת באמצעות הדוא"ל
zohaderekh@gmail.com

או לתיבת דואר 26205 ת"א-יפו 6126102

עשור שלטנו של נתניהו העמיק את ההפרטה והניצול בחינוך המשלים

מורי הקבלן עדיין מחכים

קל עבור הממשלה המעלימה עין מהפגיעה בזכויותיהם בשם האינטרס המשותף לה ולחברות הקבלן: חסכון בעלויות והגדלת רווחים. גם כאשר התאגדו עובדי המסגרות המשלימות, בא לידי ביטוי המעמד של תלמידיהן: תלמידים של תוכניות למניעת נשירה או של מסגרות לימוד והעשרה בפריפריה, מגיעים על פי רוב מקרב שכבות מוחלשות שקול זעקתן אינו נשמע כשזכותם לחינוך נפגעת. לכך מתווספת גם האפליה הלאומית, שכן רבים ממורי ומתלמידי המסגרות האלה הם ערבים, בהם תלמידים ממזרח ירושלים, אשר בוודאי אינם נחשבים בעיני ממשלת הימין אזורחים שווי זכויות. לא דומות ההשלכות הפוליטיות עבור הממשלה של שביתת מורי קבלן לעומת שביתה של ארגון המורים או של הסתדרות המורים. שיטת הפרד ומשול זו בין עובדי חינוך מקבוצות שונות היא שיקול נוסף לקיום מסגרות הקבלן. לאפליית עובדי הקבלן גם פן מגדרי מובהק: נשים הן הרוב בקרב עובדי תוכניות החינוך המשלימות. עבודתן נתקלת לא אחת ביחס שוביניסטי מצד הפקידים במסדרונות האוצר, אשר סבורים כנראה שמדובר במלאכה שאינה ראויה לשכר הוגן בצידה.

ההפקרת וגם זרקת

מצב בו מסירה המדינה את אחריותה למניעת נשירה של בני נוער ממסגרות חינוכיות, ללימוד ולהעשרה של תלמידים בפריפריה ומהנגשת הלימודים לתלמידים חולים – זו חרפה. היא משקפת את יחסה של ממשלת ישראל לאוכלוסיות מוחלשות ולחינוך כאחד. כפי שהגדיר זאת חבר הכנסת עופר כסיף (חד"ש – הרשימה המשותפת) בהפגנת עובדי תוכנית היל"ה (19.8): "ממשלת ישראל נוקטת בשיטה 'ההפקרת וגם זרקת'. הממשלה זורקת לרחוב אלפי ילדים ונערים ובכללם את האזרחים המוחלשים ביותר, ואת הכסף מעבירה לטייקונים... חינוך הוא ערך וזכות. זו לא סחורה שמוכרים". לא בכדי היה משרד החינוך אחד האחרונים מבין 34 משרדי הממשלה שאוישו, ולא בכדי מי שמונו בסופו של דבר לתפקידים של השר ושל מנכ"ל המשרד הם אנשי צבא, אשר בהתנהלותם הכוחנית מרגע כניסתם לתפקיד מיישמים את הזלזול שלהם באנשי החינוך וברעיון החינוך.

מורי תוכניות החינוך המשלימות ותלמידיהן ראויים ליותר מהחייאה זמנית אשר דוחה את הטיפול בבעיה משנה לשנה. על המדינה לקחת אחריות על מסגרות אלה ועובדיהן. הבטחות בעניין ניתנו לאחרונה בנוגע לתוכנית שלבים, אם כי משרד החינוך מתחמק ממתן תשובה ביחס לעתידם של עובדיה. אולם הבטחות כאלה ניתנו כבר לא פעם בעשור האחרון. לרגל פתיחת שנת הלימודים, ולאחר דיבורים בלתי פוסקים בשנה האחרונה בדבר הצורך "להכניס את המורים מתחת לאלונקה", הגיע הזמן שדווקא ממשלת ישראל תהיה זו שתכנס מתחת לאלונקה. עליה לשים קץ אחת ולתמיד לתופעת ההעסקה הקבלנית של מורים. שי פירון כשר החינוך הבטיח ב-2013 לחסל את ההעסקה הקבלנית תוך שנתיים. שבע שנים לאחר מכן, מורי הקבלן עדיין מחכים.

אדם אלי

נכון לכתיבת שורות אלה, מסתמן כי נמצא פתרון זמני למשבר שאיים על תוכניות החינוך המשלימות. הדגש במשפט זה איננו במילה פתרון, אלא במילה זמני. מצבן המשברי של מסגרות אלה ועובדיהן אמנם עלה לאחרונה לכותרות לאור מאבקם של ועדי העובדים של תוכניות היל"ה וקרב, אולם כשלעצמו איננו חדש ומלווה אותן לאורך העשור האחרון. התנערותה של המדינה מאחריותה לחינוך כלל ילדי ישראל לא נולדה עכשיו. הפרטת מסגרות חינוכיות שונות והעסקת עובדיהן כעובדי קבלן היא, למרבה הבושה, תהליך הנמשך מזה עשרות שנים. אולם דומה שעשור שלטון נתניהו החריף את המצב עד לנקודת רתיחה מבחינת הניצול של מורי הקבלן וכן מבחינת נכונותם של האחרונים להתארגן ולהיאבק נגד הניצול. ואכן, העשור האחרון התאפיין בגל התאגדויות ושביתות של העובדים והמורים במעמד עובדי קבלן במערכת החינוך: עובדי תוכנית היל"ה הקימו ב-2011 את ועד מורי הקבלן הראשון בארץ, ובאותה שנה פתחו בשביתה נוכח הסחבת במו"מ בינם לבין הרשות אשר הפעילו את התוכנית. דרישותיהם נתקלו בהתעלמות משר החינוך דאז, גדעון סער. ב-2015 הצטרפו אליהם עובדי תוכנית קרב, שמאסו בהמתנה לקיום ההבטחות הריקות שקיבלו בעבר; וב-2017 התאגדו מורי שלבים, שפתחו גם הם בשביתה במחאה על תנאי העסקתם.

עובדים בלי ביטחון תעסוקתי

למורי הקבלן המועסקים במסגרות ההעסקה המופרטות של משרד החינוך, כמו גם לייתר עובדי הקבלן המועסקים בהן, אין ביטחון תעסוקתי, וברוב המקרים אינם זכאים ליתרונות המצטים מהם נהנים עובדי הוראה המועסקים בידי משרד החינוך או הרשויות המקומיות: הפרשות לקרן השתלמות, שכר בחופשות, גמול השתלמות וכיו"ב. שיפורים מסוימים הושגו תודות להסכמים קיבוציים שנחתמו ב-2013 וב-2018 (היל"ה) וב-2019 (קרב ושלבים). אולם הסכמים אלה לא פתרו את בעיות הליבה של עצם ההעסקה הקבלנית על כל מגרעותיה.

כל ההישגים שהשיגו מורי הקבלן במאבקהם לאורך עשור זה הם תוצאה של מאבקים קשים ושל שביתות, אשר נתקלו לרוב בהתעלמות ובזלזול מצד שרי החינוך והאוצר. כבר נזכרה לעיל התעלמותו של סער ממחאת עובדי תוכנית היל"ה, חרף העובדה שהללו קיימו הפגנות ומשמרות מחאה מחוץ לביתו במשך חודשים ארוכים במהלך 2011-2012. שר החינוך שי פירון נפגש בתחילת כהונתו עם נציגי מורי הקבלן והשמיע באוזניהם הבטחות סרק, אולם בהמשך התחמק מפניותיהם. כשמחו נגדו ב-2013, התבטא כלפיהם באדנות והגדיר את מחאתם כ"אלימות" ו"כוחניות". יחס זה נמשך גם לאורך כהונת נפתלי בנט. בצביעות ובחוצפה קרא בנט במשבר הנוכחי למציאת פתרון מידי עבור עובדי ותלמידי תוכניות אלה, שכן במשך שנות כהונתו לא עשה דבר למענם וב-2017 אפילו סירב לפגוש אותם.

ליחס מזלזל זה כמה גורמים: הגורם הראשון הוא המעמדי: עובדי תוכניות אלה הם עובדים משוללי זכויות, אשר החלו כאמור להתאגד רק בעשור האחרון. ככאלה, הם מהווים טרף

החלה המשטרה להשתולל באלימות פראית. אני קורא לפטר אותו מתפקידו". בהמשך הוציאה ח"כ חיימוביץ' את חברי הכנסת כסיף ומיקי זוהר (הליכוד) מהדיון, לאחר שכסיף כינה את זוהר "אפס" וזוהר כינה את כסיף "כוגר".

לדברי פעילים במחאת הדגלים השחורים: "לצערנו הרב נמצא ניצב דורון ידיד בסיטואציה בלתי אפשרית. מופעלים עליו לחצים אדירים מצד מפלגת הליכוד 'לפעול לפי מדיניות הליכוד' (ר' דבריו של השר כהן). ההחלטה להחזיר שוטר אלים לפעילות בהפגנות לא אלימות היא שגויה. אנו קוראים להרחיק את גואטה מההפגנות עד למיצוי חקירת מח"ש נגדו בגין תקיפת מפגינים. נפעל לכך באמצעים העומדים לרשותנו".

מחאות ברחבי הארץ בעקבות האונס באילת

כאלפיים איש, בהם פעילות חד"ש ומק"י רבות, הפגינו השבוע (23.8) בכיכר רבין בתל אביב במסגרת גל הפגנות בעשרות מוקדים ברחבי הארץ בעקבות האונס הקבוצתי של נערה בת 16 באילת.

בשלושת הימים מאז נחשפה הפרשה, נערכו הפגנות ומשמרות מחאה בשובים כפר סבא, באר שבע, פתח תקווה, הוד השרון, רחובות, כפר יונה, יהוד, שוהם, מזכרת בתיה, רמת ישי, נצרת, מודיעין, הכפר הירוק, הרצליה, אשדוד, רעננה, קריית אונו, חיפה, פרדס חנה ומועצה אזורית חוף הכרמל. בירושלים קיימו פעילות המחאה מפגן תמיכה בנערה על גשר המיתרים. הפעילות קראו בין היתר: "גם אני אחת מתוך אחת", "אל תגידו בני טובים על אנסים ומטרידים" ו"לא תישארי לבד, אנחנו פה לתת לך יד".

במוצ"ש (22.8) הגיעו מאות לכיכר הבימה בתל אביב וקראו: "נאבקות ונאבקים באלימות כלפי נשים" ו"בממשלה אדישים לאלימות כלפי נשים". גם בהפגנה ההמונית ליד מעון ראש הממשלה הונפו כרזות נגד אלימות כלפי נשים – ובהן כרזות של חד"ש. המפגינות דרשו "חקירה רגישה ויעילה, ולא עוד הצהרות על חוסר עניין לציבור וחקירות הנסגרות מחוסר ראיות". עוד דרשו "מערכת משפט שבראש מעייניה נפגעת העבירה, ולא שמם הטוב של הפוגעים", והעברת תקציב לתוכנית לטיפול בנפגעות אלימות.

35 נהרגו בתאונות עבודה

מאז תחילת השנה

עובד כבן 60 נפל השבוע (25.8) מגובה 4 מטרים במפעל למוצרי ברזל ברחוב בעלי המלאכה בנתיבות, וצוות רפואה קבע את מותו. זה העובד ה-35 שנהרג מאז תחילת השנה, והשביעי מתחילת חודש אוגוסט. כך דיווח העיתון "אל אתיחאד".

יממה קודם לכן קבעו רופאים במרכז הרפואי בנהריה את מותה של לילה אבו נג'ם, תושבת ג'וליס בת 24 שנחבלה בראשה במהלך עבודתה במאפיה. אבו נג'ם היא העובדת השישית שנהרגה בתאונות עבודה מתחילת חודש זה והקורבן ה-34 מאז תחילת השנה.

"פגיעת חפצים כבדים היא סיבת המוות מתאונות עבודה השנייה בהיקפה לאחר נפילות מגובה", מסרה ד"ר הדס תגרי, מנהלת הקבוצה למאבק בתאונות בניין ותעשייה.

גוברת האלימות המשטרתית בבלפור

"השוטרים חזקים על מפגינים וחלשים על פושעים", כך אמר השבוע (24.8) יו"ר הרשימה המשותפת ח"כ איימן עודה (חד"ש) בוועדת הפנים והגנת הסביבה. הוועדה, בראשות חברת הכנסת מיקי חיימוביץ' (כחול לבן), התכנסה לדיון מיוחד עם השר לביטחון פנים אמיר אוחנה ועם מפקד מרחב ציון במשטרה תנ"צ עופר שומר באלימות המשטרה במהלך פיזור הפגנות המחאה בבירה, לרבות האלימות הרבה שהפעיל סנ"צ ניסו גואטה. מפקד מחוז ירושלים, ניצב דורון ידיד, הודיע תחילה כי לא יתייצב לדיון אך שינה את החלטתו והופיע בוועדה לאחר שספג ביקורת קשה על היעדרותו. בתום הדיון הצהיר מפקד מחוז ירושלים: "סנ"צ גואטה ישוב לעבוד בהפגנות בבלפור".

ח"כ עודה תקף את מפקד מחוז ירושלים וציין כי הציבור בישראל לא מאמין במשטרה. "אתם חזקים על מפגינים וחלשים על פושעים. אם הייתם עושים את העבודה שלכם, לא היו 30 אנסים מול נערה בת 16, והייתם ממגרים את האלימות בחברה הערבית", אמר בדיון. "אני מדבר בשם ציבור שלם. אנחנו לא מאמינים לכם ולא מאמינים בכם. דורון ידיד, מי שטייח את הרצח של איאד אל-חלאק, לא מהסס לטייח גם את ההתקפה האלימה נגד מפגינים. אני הייתי שם כאשר ניסו גואטה, כמו חבר בלה פמיליה, תקף מפגין באגרופים", הוסיף עודה.

מפקד מחוז ירושלים טען כי המפגינים במחאה סמוך למעון רה"מ אמרו שהם "באים למלחמה". עוד אמר ידיד: "יש פה עשרה ארגונים שונים. הם קראו שהם באים למלחמה. הגיעו טעונים כלפי המשטרה. אמר את זה אחד הפיקודים שלי, הם הגיעו משולחבים לעימות". השר אוחנה צידד בידיד, והוסיף כי "המצב איתו מתמודדים ציבורים שונים בישראל, הקשיים של המאבק בהתפשטות הקורונה, כמו גם התסכול הרב והאמת של חלקים בציבור מאי-ההצלחה לשכנע ובאופן דמוקרטי להוביל לחילופי ראש ממשלה בבחירות, מביאים להפגנות מתמשכות".

ח"כ עופר כסיף (חד"ש – הרשימה המשותפת) קרא לפיטוריו של ניצב ידיד. בדיון בוועדה אמר כסיף: "במשטרה יש תרבות של אלימות ושקר. אמר זאת מבקר המשטרה ב-1992. מאז שניצב דורון ידיד מונה למפקד מחוז ירושלים,

קבלו את

זו הדרך

מדי שבוע בדוא"ל

או בדואר רגיל

המעוניינים לקבל בדואר אלקטרוני, ללא תשלום, מתבקשים לשלוח

כתובת דוא"ל אל: zohaderekh@gmail.com

המעוניינים לקבל בדואר רגיל, מתבקשים לכסות את הוצאות

המשלוח באמצעות תרומה של 150 שקל בשיק לפקודת המפלגה

הקומוניסטית הישראלית, ת"ד 26205 תל-אביב 6126102

החינוך הערבי ערב פתיחת שנת הלימודים

לסגור את הפערים בדחיפות

עוד בטרם פרץ המשבר, סבלו בתי ספר בחברה הערבית ממצב פיסי קשה מאוד המתאפיין בצפיפות גבוהה, השימוש במבנים יבילים (ולרוב לא תקינים), בעיקר בנגב, ובבעיות נספות הנובעות מקשיים תקציביים של הרשויות המקומיות הערביות. מסיבה זו, במרבית המקרים לא אפשרו התנאים הפיסיים בבתי הספר לקיים את הוראות משרד הבריאות. אלפי תלמידים בנגב מגיעים לבתי הספר באמצעות מערך אוטובוסים בעייתי. בשל האוטובוסים הצפופים והלימודים במבנים יבילים בתנאי תברואה ירודים. נמנעו הורים רבים משליחת ילדיהם ללימודים. לדוגמא, בעיצומו של משבר הקורונה נאלצנו לעתור לבית משפט כדי לדרוש אספקת מים לבית הספר בתל ערד.

מציאות קשה זו מרחיבה את הפערים ואת היקף הנשירה של תלמידים ממערכת החינוך הערבית. הפגיעה העיקרית היא בילדים הבאים מרקע סוציו-אקונומי קשה, בילדים החיים במצוקה ובכני נוער בסיכון.

ניחול מערכת החינוך במצב חירום ובצל משבר עמוק ואי-ודאות, כמו במשבר הנוכחי, מחייב אימוץ מדיניות המבוססת על דיאלוג, הקשבה לצרכים של החברה ולמגמות המתהוות בשטח, וכן שיתוף פעולה מקסימאלי של משרד החינוך עם החברה הערבית ונציגיה בתחום החינוך. החברה הערבית רואה בחינוך אפיק אסטרטגי חשוב להתפתחותה ומוכנה לשיתוף פעולה במאמץ לסגירת פערים ולקידום מערכת החינוך שלה ולהתמודדות עם המשבר הנוכחי.

משרד החינוך נדרש להקצות את המשאבים הדרושים לטיפול בבעיות הייחודיות לחברה הערבית והנובעות מאפליה ארוכת שנים רבות בכל המישורים. המשרד נדרש גם לאפשר גמישות מרבית ולתת כלים ומשאבים לרשויות המקומיות הערביות ולמחלקות החינוך בתוכן, כך שיוכלו לנהל את המשבר ברמה המקומית. הרשויות המקומיות מתמודדות עם משימות רבות חדשות הנובעות מהעברת הטיפול בהן לרמה המקומית. מתן משאבים נוספים יאפשר למקסם את ניצול המשאבים המושקעים בחינוך, ויבטיח נוכחות מירבית של התלמידים בבתי ספר. נוכח העובדה שכ-13 אלף מורים ערבים מובטלים, נדרש המשרד לקלוט מתוכם את כוח האדם החסר בהוראה.

אם הממשלה לא תפיק את הלקחים מהכשלים שנחשפו בניהול המשבר בחינוך הערבי, לא תטפל באופן דחוף בבעיות הידועות ולא תגבש מתווה מתאים לחברה הערבית - תגבר הסכנה המוחשית שהחינוך הערבי יפסיד שנת לימודים נוספת.

בשנת הלימודים הקרובה ילמדו במערכת החינוך 560 אלף תלמידים ערבים, שהם כרבע מכלל התלמידים בישראל. התלמידים הערבים מצויים ברובם במצב חברתי-כלכלי קשה. כשני שלישים מהם חיים מתחת לקו העוני ונמנים עם החמישון החברתי-כלכלי התחתון, וכרבע מהתלמידים נמנים עם החמישון השני.

קיים פער אדיר בין מערכת החינוך בחברה הערבית לזו בחברה היהודית. לפי הערכות המתבססות על תוצאות מחקרי פיז"ה בשני העשורים האחרונים, פער זה שווה ערך ל-3-4 שנות לימוד. בחינוך הערבי חסרות כ-4,500 כיתות לימוד וכ-140 אלף שעות לימוד, והתקציב לתלמיד ערבי נמוך באלפי שקלים מהתקציב ממנו נהנה תלמיד יהודי. מצב זה הוא תוצר של מדיניות אפליה מתמשכת בהקצאת

משאבים, של אי-התאמת תכני ותוכניות לימוד ושל מעמדו הבעייתי והנמוך של החינוך הערבי במשרד החינוך.

בשנת הלימודים שחלפה ספג החינוך הערבי מכה קשה בשל משבר הקורונה. מאז השבתת מערכת החינוך בידי הממשלה בחודש מארס, התלמידים הערבים ברובם המכריע נשכחו – הן בתקופת בה הופעל מערך הלמידה מרחוק והן בתקופה בה התחדשו הלימודים בבתי הספר.

הלימודים מרחוק לא היו בהישג היד של יותר ממחצית מהתלמידים. הסיבות לכך: מחסור חמור במחשבים ובאמצעי קצה אחרים; בעיות הקשורות בתשתיות בישובים ערביים; היעדר הכשרה והכנה לצוותים חינוכיים להוראה במצבי חירום ולשימוש בכלים מתוקשבים; פערים טכנולוגיים ודיגיטליים בין החינוך הערבי לחינוך היהודי; מחסור בתכנים חינוכיים בשפה הערבית; שימוש מועט בשפה הערבית בחוזרים ובהוראות שהופצו לבתי ספר ובמיוחד בתחילת המשבר; ובעיות נוספות הנובעות מהעוני ומהמצב הסוציו-אקונומי הקשה ממנו סובלים כשני שלישים מהתלמידים הערבים.

לפי ההערכה של ועדת המעקב לענייני החינוך הערבי, כ-85% מהילדים הערבים לא חזרו ללימודים מאז ההחלטה לחדש את הלימודים בבתי ספר. בחינוך הערבי בנגב המצב חמור עוד יותר. כך, למשל, עשרות אלפי התלמידים בישובים הבלתי-מוכרים לא השתתפו כלל ב"למידה מרחוק", ולא חזרו ללימודים מאז פרוץ המשבר.

משרד החינוך אינו קשוב לצרכים ולמגמות בחברה הערבית, לא נתן מענה לצרכים של התלמידים הערבים ולא הציע פתרונות המתאימים למציאות חייהם. בכך העמיק משרד החינוך את בעיית האמון הקיימת בינו לבין החברה הערבית בכלל, ולבין ההורים בפרט.

שרף חסאן

תלמידים בכפר בלתי-מוכר בנגב (צילום: פורום דו קיום)

תגובה להצעת החוק של ח"כ קלנר להגבלת זכות השביתה

גם למורים הזכות להתאגד

אחר בריתות רחבות ככל האפשר. זה ההיגיון העומד בבסיס קונפדרציות של איגודי עובדים מתחומים שונים, כמו ההסתדרות. כיום, המדינות בהן שיעור העובדים המאוגדים הוא הגבוה ביותר הן המדינות הנורדיות, הנחשבות לכלכלות משגשגות.

התגובה של ההון ושל המדינה לשביתות היו מאז ומתמיד

חתימה לבלימה ולריסוק. בארצות הברית שכרו בעלי מפעלים חבורות בריונים כמו חברת פינקרטון שהשתמשו באלמות קשה מאוד נגד המפגינים והשובתים. בריונות מסוג אחר היא נקיטת אמצעים פרלמנטריים ומשפטיים, כמו אלה שמציע ח"כ קלנר. הצעות חוק לביטול זכות השביתה מסוכנות יותר כאשר השיח הציבורי מעניק להן רוח גבית. בעיצומו של משבר הקורונה, עמדנו מול מתקפה תקשורתית על סירובה של הסתדרות

מזכ"לית הסתדרות המורים, יפה בן דוד (צילום: הסתדרות המורים)

המורים להוסיף ימי עבודה בחופשת הקיץ. ראוי לציין כי שום סקטור אחר לא נתבע לעבוד בהתנדבות, אך כלפי ציבור המורות הופנתה תביעה כזאת – ועוד בנימה תוקפנית ביותר. הציבור היה חלוק בשאלה האם עבודתן של המורות בימי ההוראה מרחוק שקולה לעבודה בכיתות, או רק למחצית המאמץ. בתקשורת היו שתהו כמה ימים צריכות המורות להחזיר להורים. היה זה שיח מעורר פליאה, שקשה לדמיין אותו מתנהל לגבי קבוצת עובדים אחרת במגזר הציבורי – למשל מנהלי אגפים במשרדים ממשלתיים. מדוע רק למורות מודדים ומחשבים בדקדקנות את המאמץ ביחס לתגמול?

השיח התקשורתי מייחס למורות ריבוי שביתות. אולם סקירת שביתות המורים בעשור האחרון מעלה, כי כמעט לא היו כאלה. איומים בשביתה אמנם מושמעים לעיתים קרובות מפי נציגי ארגוני המורים, בעיקר משום שזו הדרך הכמעט יחידה לדרבן את האוצר לממש תוספות שכר ולכבד הסכמים שנחתמו בעבר.

במבט ראשון, השיח התובעני כלפי מורים קשור בחוסר-הנוחות הכרוך בהשבתת מוסדות החינוך, שהרי מי ישגיח על הילדים? בעיון מעמיק יותר צפה השאלה: האם המתקפה על זכות השביתה של המורות קשורה בהיותו של המקצוע, ברובו הגדול, נשי? האם הקלות הבלתי-נסבלת בה רומסים פוליטיקאים ואנשי תקשורת ימנים את זכויות עובדי ההוראה קשורה בהיותם של ארגוני המורים אחד מתחומי העבודה הבודדים בו מאורגן מקצוע נשי במסגרת איגוד מקצועי?

בשבוע שעבר הוגשה הצעת חוק המבקשת לאסור על ארגוני המורים להשבית את מערכת החינוך עד סוף שנת 2020. יוזם ההצעה הוא ח"כ אריאל קלנר (הליכוד). לדבריו, "הגיעה העת לשים קץ להטלת האימה של ארגוני המורים".

חרף הפופוליזם של הצעת החוק, זו זכתה במעט מאוד סיקור עיתונאי-תקשורתי. הטוקבקים לידיעה באתרי החדשות הציעו לח"כ קלנר להתנסות בעצמו בעבודה בכיתות, או לחלופין "ללכת עד הסוף" – לבטל לחלוטין את זכות השביתה ופשוט להפוך את כולם לעובדי כפייה ועוד בהתנדבות.

אין זה הניסיון הראשון לכלול את מערכת החינוך בשירותים החיוניים; צבא, משטרה ומכבי אש, ולמנוע מהמורות את יתרון ההתאגדות. אחת לכמה שנים צץ ניסיון מצד מפלגות הימין לאסור שביתות מורים באמצעות הגדרת משלח היד כשירות

חינוכי. לח"כ קלנר ולדומיו ראוי להזכיר כי זכות השביתה היא זכות יסוד – כך נקבע באמנה הבינלאומית לזכויות אדם משנת 1948, עליה חתמה ישראל.

עד לפני מאתיים שנים הייתה השביתה אסורה בחוק ברוב מדינות אירופה. כל ניסיון לאגד עובדים כדי להיטיב את תנאיי העבודה נחשב עבירה פלילית. ב-1864 בוטלה לראשונה החקיקה נגד השביתה בצרפת, ושביתה הותרה בה במצבים מסוימים.

זכות השביתה היא עיקרון דמוקרטי, שמימושה מאפשר לעובדים להשיב מלחמה להון המנצל. הרעיון מאחוריה הוא שלעובדים מותר להיאבק במעסיקים על שכרם, תנאי עבודתם והיחס כלפיהם במקום העבודה. מחשבה זו, שנראית ברורה והגיונית היום, הייתה חתרנית כאשר הופיעה בתקופת המהפכה התעשייתית, והיא נותרה רלבנטית גם היום עבור ציבורים נרחבים. זכות ההתאגדות והשביתה מעלה גם את שאלת הריבונות בחברה: איפה נמצאת הריבונות – האם בידי המעסיקים, המדינה או דווקא העובדים? שאלה נוספת היא: למי מותר להתאגד? האם מותר לעובדי היי-טק להקים ועד שיישא וייתן על תנאי העסקתם? ומה לגבי עוזרות בית?

מאבקים לשיפור תנאי הקיום ותנאיי העבודה מתועדים כבר בימי הביניים, כאשר איכרים קיימו מחאות עממיות לגבי הסכמי חכירת האדמה מידי האצילים, פועלי יום קבלו על תנאי עבודתם וגילדות מקצועיות הטילו עיצומים שנועדו לשפר שכר שעה. אך למרות ההמשכיות מהגילדות הימי ביניים לציבורי העובדים המודרניים, החשיבה העומדת מאחורי התארגנויות אלה היא שונה.

הגילדות הימי-ביניים, כמו הבונים החופשיים, נשאו אופי מתכנס ומתבדל, ואילו איגודי העובדים המודרניים תרים

אלימות כלפי נשים היא תופעה כלל עולמית וכך גם המאבק למיגורה.

אלימות כלפי נשים התקיימה במזרח התיכון עוד לפני התגבשותם של העמים הערביים ולפני הופעת האסלאם והנצרות. המדינאי והסופר הרומאי מרקוס פורקיוס קאטו, הידוע גם כ"קאטו הזקן" (234 - 149 לפני הספירה), נתן הכשר לרצח נשים: "אם אתה מוצא זונה, אתה יכול להרוג אותה בלי לחשוש. והיא לא יכולה להרים עליך יד, כיוון שהחוק מתיר לגבר להרוג אישה לא נשואה אם היא מקיימת יחסי מין". התרה חוקית של רצח נשים מתועדת כבר בחוקי חמורבי, קודקס החוקים הנודע והמקיף בחוקי המזרח הקדום, והראשון שנתגלה בעת החדשה. הקובץ חובר ונחקק על אסטלה בשנת שלטונו האחרונה של חמורבי מלך בבל במאה ה-18 לפנה"ס. ומי אינו מכיר את ערש הציוויליזציה המערבית, יוון העתיקה? באפוס המכונן של התרבות היוונית, "האיליאדה" מאת הומרוס, מסופר שמלחמת טרויה פרצה לאחר שנודע למנלאוס כי אשתו הלנה ברחה עם פאריס. מנלאוס ביקש מאחיו אגממנון להכריז מלחמה כדי למחוק את "הבושה" שפקדה אותם – ואגממנון הסכים מיד.

על היחס לנשים והאלימות כלפיהן בספרי הקודש של שלוש הדתות המונותאיסטיות: הנצרות, היהדות והאסלאם, אין צורך להרחיב את הדיבור. בהשלכותיו אנו חשים עד היום הזה.

בעת החדשה לא הייתה זו תופעה בלתי-ידועה במערב: אן בולן, אשתו השנייה של מלך אנגליה הנרי השמיני, הוצאה להורג לאחר שלא ילדה בן זכר שהמלך כה חפץ בו. האם ההוצאה להורג הייתה תוצאה של האשמות בבגידה, בניאוף או בכישוף – זו שאלה שממשיכה להיות נושא לדיון בין היסטוריונים. אך אין חולק על עובדת ההוצאה להורג ב-1536. בטרגדיה של שייקספיר "אותלו" (1604) מוציא הגיבור להורג את דסדמונה אהובתו לאחר שיאגו שכנע אותו שהיא בגדה בו עם חברו קאסיו. הסכסוך ב"רומיאו ויוליה" (1597) בין משפחת קפולט לבין משפחת מונטגיו בוורונה מתרחש אף הוא "על רקע כבוד המשפחה".

זה נשמע עניין עתיק? "רצח על רקע חילול כבוד המשפחה", כפי שהוא מכונה אצלנו, היה חוקי באיטליה עד שנות ה-70 של המאה ה-20. כעת הוא אסור, אבל נשים עדיין נרצחות באיטליה ובעולם כולו – בגלל אותו חשד, שהוא תולדה מחרידה של השליטה הפטריארכלית בחייהן של הנשים. על פי הערכות האו"ם, כ-5,000 נשים – רובן צעירות, נרצחות מדי שנה ברחבי העולם בגלל אותו "חילול" מדומיין. בצרפת הנאורה, ערש הדמוקרטיה, נרצחים מדי שנה כ-200 נשים – לרוב בידי בניהן, וכן עשרות ילדים. לפי מסמכים רשמיים, מדי שנה מתלוננות ברחבי צרפת 200 אלף נשים על אלימות שחוו מבני משפחתן. ארגוני נשים דורשים כעת מהממשלה השמרנית בפריז כמיליארד יורו (בייחוד בגלל החמרת המצב בעת מגיפת הקורונה) לתוכניות למאבק באלימות כלפי נשים. לפי סקרים שנערכו אשתקד ביבשת אמריקה – מקנדה בצפון ועד ארגנטינה בדרום – אחת מכל שלוש נשים היא קורבן אלימות. ארה"ב נמנית עם המדינות בהן רצח נשים נפוץ יותר יחסית לגודל האוכלוסייה.

תופעת האלימות כלפי נשים אינה "ערבית" ואינה "מזרחית", והיא מוסיפה לגבות קורבנות ברחבי העולם. הדרך לביעורה עדיין ארוכה, בדומה לדרך לשוויון מלא. במאבק זה כולנו חייבים לקחת חלק. אסור לנו להשאיר את הנשים לבד במערכה. למאבק צריכה להיות שותפה החברה כולה. זו מערכה חיונית מאין כמוה.

תופיק נג'אר

מוחת נגד אלימות כלפי נשים השבוע בהרצליה (צילום: נעמה)

אלימות נגד נשים וגזענות

קוראות וקוראי "זו הדרך" מכירים בוודאי את הביטוי "בא בך ויצא מקלל". במקרה התואם את הביטוי נתקלתי בסוף השבוע האחרון, בו פורסמו הידיעות על אודות האונס המחריד באילת. אני מניח שרבים בין הקוראים לקחו חלק במחאות ובהפגנות נגד אלימות כלפי נשים שנערכו ברחבי הארץ בעקבות הפשע המזעזע בעיר הדרומית.

באותו סוף שבוע הזדמן לי לשוחח עם איש צעיר, אדם שוחר-טוב ואינטלקטואל בעיני עצמו, שניתן לכנותו "אשכנזי-תל-אביב". בן-שיחי החמיא לי כאשר גילה שאני ממוצא נוצרי ואף שיבח אותי עוד כשנודע לו שאני נושא גנים צרפתיים. כה מסוחרר היה מה"גילוי", עד ששכח לרגע שהאדם העומד מולו הוא ערבי-פלסטיני אזרח ישראלי.

בפשטות וללא הקדמות מיותרות קבע אותו גבר: "בטח כל אלה שהשתתפו באונס הם מזרחים או ערבים". עשיתי לו פרצוף חד-משמעי, ממנו אפשר רק להבין שדבריו כלל לא מצאו חן בעיניי. אך הוא בשלו: "תופיק, נו, בחיאת... אתה יודע שיש משהו נגד נשים בתרבויות המזרחיות".

אין ספק: אותו צעיר הוא גזען מהזן המצוי. הוא רואה עצמו כאדם נאור ואיש העולם הגדול, אך הוא ספוג דעות קדומות ודימויים גזעניים המלווים אותו מילדות. אילו מדובר היה במקרה בודד, ניתן היה להתרגז ולעבור הלאה. אבל הצרה גדולה יותר: בן-שיחי הוא רק אחד מני רבים הקושרים בין אלימות כלפי נשים לתרבות הערבית או היהודית-המזרחית על שורשיה הערביים. אך אלה פשוט בורים וטועים. המאבק באלימות כלפי נשים הוא גלובלי, מאבק האור בחושך. לא מדובר ב"התנגשות הציביליזציות" – המערבית נגד המזרחית.

פולמוס בעקבות מאמרו של עידן סלוצקר על ההפגנות ההמוניות בבלארוס

זה לא מאבק; זה ניסיון הפיכה

השפה הרוסית בצד השפה הבלארוסית. כמו כן הושבו על כנם סמלי בלארוס הסובייטית, ללא פטיש ומגל, תוך זניחת הדגל הלאומני, אותו כפו על בלרוס הכובשים הגרמנים בשנת 1918 ושוב בזמן מלחמת העולם השנייה.

לוקשנקו בלם את ההפרטה ההמונית של התעשייה והבנקים. המפעלים הגדולים, בהם מפעל הרכב "מאז", המייצר משאיות כבדות ואוטובוסים, והמפעל "בלאז" המייצר משאיות עפר גדולות, נותרו בידיים ממשלתיות והם מתחרים בחברות בינלאומיות כמו קטרפילר, מאן, מרצדס ועוד. לכן אין פלא שהמערב פועל נגד לוקשנקו כדי לחסל את התעשייה הלאומית בבלארוס. לכן חשוב להוסיף שמערכות החינוך והבריאות במדינה פועלות בחינם.

יחד עם זאת, גם בבלארוס נרשמה זחילה איטית לעבר ניאולברליזם. כיוון שכל שכונתיה של המדינה הן קפיטליסטיות, נאלצת גם בלארוס לאמץ מאפיינים של כלכלת שוק. במדינה אין כמעט משאבי טבע והיא קונה חומרי גלם מרוסיה ומעבדת אותם. בתמורה דורשים האוליגרכים הרוסים מלוקשנקו להפריט את המשק. הוא הבטיח שיפריט, אך העסקות ברובן לא יצאו לפועל בטענה שהקונים לא רוצים לקנות במחיר שהוא מציע וכי "על המחיר אין להתפשר". בסופו של דבר הייתה הפרטה מסוימת, אך הכלכלה ברובה נשארה בשליטת המדינה. במקביל, לוקשנקו פיתח קשרים כלכליים עם המערב, וכך נכנסו לבלרוס קרנות מערביות כולל "הסוכנות המערבית, וכך נכנסו לבלרוס קרנות מערביות כולל "הסוכנות לפיתוח בינלאומי של ארה"ב" (USAID) הידועה לשמצה, המממנת הפיכות נגד ממשלות לא רצויות לאימפריאליזם. למרות התפתחות זו, המפלגה הקומוניסטית של בלארוס, המחזיקה ב-11 מתוך 110 המושבים בפרלמנט, תמכה בלוקשנקו בבחירות לנשיאות. מנהיגה איגור קארפנקו אף מונה לשר החינוך של המדינה. יצוין שאין בבלארוס מפלגות חזקות, ולוקשנקו שולט במדינה באמצעות בירוקרטיה ענפה של פקידים ואנשי כוחות הביטחון.

חבל שסלוצקר לא התייחס לכך שבבחירות האחרונות לנשיאות הציעו כל המועמדים, פרט ללוקשנקו, הפרטה רחבת הקף, קיצוצים בשירותי הרווחה והידוק הקשרים עם המערב על חשבון הקשרים עם רוסיה, הרוכשת את רוב תוצרתה של המדינה. העם הבלארוסי ברובו, פרט לבני המעמד הבינוני-הגבוה שהצביעו בבחירות נגד לוקשנקו, אינו מעוניין בסגירת המפעלים ובהגירת המפוטרים למערב ככוח עבודה זול, כפי שקרה בשאר מדינות מזרח אירופה.

באוקראינה השכנה, למשל, נסגרו מפעלים רבים בעקבות חתימה על הסכם כלכלי עם האיחוד האירופי, ואזרחי אוקראינה עוזבים את מולדתם. בקיב שולט משטר כוחני האוסר כל התארגנות שמאלית, ומנהל מלחמת אזרחים במחוזות הפורשים דונייצק ולוגאנסק. אין לשגות באשליות: המערב מארגן, באמצעות תמיכה כספית ותקשורתית, את הפיכות הצבאית שהובילו להרס הכלכלה של מדינות מזרח אירופה וגרמו מלחמות אזרחים. לכן אני סבור שעל תומכי הסוציאליזם לתמוך בלוקשנקו במאבקו באימפריאליזם המערבי, כמו גם בהדיפת מאמצי האוליגרכיה הרוסית להשתלט על כלכלתה של בלארוס.

במאמרו על ההפגנות נגד לוקשנקו בבלארוס, "רוקד בשתי חתונות" ("זו הדרך", 12.8), טען עידן סלוצקר כי מדובר במערכה למען הדמוקרטיה. אני חולק עליו: זה אינו אלא מקרה נוסף של ניסיון הפיכה אימפריאליסטי.

בעקבות קריסת ברית המועצות ומדינות הגוש המזרחי, קמו במזרח אירופה משטרים ניאולברליים קיצוניים, בסיוע ארצות הברית ובנות בריתה במערב אירופה. משטרים אלה פירקו את התעשייה המקומית ופגעו קשות במערכות החינוך, הבריאות והרווחה. מרבית מדינות מזרח אירופה הפכו ספקיות של חומרי גלם למדינות המערב העשירות ושוק למוצריהן, וכעת הן מתפקדות כמאגר של כוח עבודה זול לחברות הרב-לאומיות. אזרחי אותן מדינות מהגרים למערב אירופה, לארה"ב, לישראל ועוד, שם הם מתפקדים ככוח עבודה זול בעבודות בלתי-מקצועיות.

גם בבלארוס הוקם בשנת 1991 משטר ניאולברלי לאומני. מהשפה הרוסית נשלל מעמדה הרשמי, למרות שתושבי המדינה ברובם דוברי רוסית. העם הבלארוסי התנגד למדיניות זו ובחר באלכסנדר לוקשנקו, שגם תומכיו וגם מתנגדיו מכנים "באצקה" - אבא בבלארוסית. בשנת 1995 יזם לוקשנקו משאל עם בו הצביע רוב ברור בעד החזרת מעמדה הרשמי של

דמוקרטיה כאן ודמוקרטיה שם

פליטת הפה המשעשעת של בנימין נתניהו, לפיה איחוד האמירויות היא "מדינה דמוקרטית מתקדמת", מבטאת למעשה את המגמה הכללית של התעמולה המערבית: "דמוקרטי" פירושו פרו-מערבי, ו"לא דמוקרטי" הוא כל מי שלא מוכן לשרת את אימפריית הפשע.

ברוח זו, כל ההפיכות שמארגנת אימפריית הטרור ארה"ב, בתמיכת משרתיה, נגד השלטונות הנבחרים בארצות אחרות שאינם מספיק פרו-אמריקאיים לטעמה, מכונים בתקשורת המערבית "התקוממויות דמוקרטיות". אך אם המנצחים בבחירות אינם מספיק פרו-אמריקאים, אז אותה תעמולה שקרית "יודעת" שהיו זיופים. זה לפחות מה שעולה מהכתבה של עידן סלוצקר, "רוקד בשתי חתונות".

מדוע הכותב כלל אינו מזכיר בכתבתו על בלארוס את הבחישה הגלויה של אימפריית הפשע ותומכיה בנעשה שם? זו התערבות הוזה לחלוטין, ממש "העתק-הדבק", לבחישתם הקודמת באוקראינה. הגינות עיתונאית בסיסית מחייבת להציג את עמדות כל הצדדים. לא כך? אך הכותב ניזון מהתעמולה המערבית בלבד, ומתעלם באופן מוחלט ממקורות מידע אלטרנטיביים. בכך הוא פשוט מחקה את מה שכותבת התעמולה המערבית ומצטרף למקהלתה.

לפיכך שבה ועולה אצלי התהייה: שמה זה בעצם המדיניות של "זו הדרך": לנסות למצוא אוזן קשבת בציבור הישראלי, שמץ של מכנה משותף? האם כפי שנמצא עכשיו שבריר מכנה משותף בהפגנות נגד ביבי, כך שותף כעת השבועון גם לרוסופוביה? השנאה לכל מה שרוסי - לשפה הרוסית, לפוטין, לגודל של רוסיה. והכל בשם שפה משותפת עם קהל רחב יותר!

טלמון סילבר

שמעון קורנפלד

את נושא הפערים המגדריים בפוליטיקה, להטמיע חשיבה מגדרית ולהניע שינוי חברתי ופוליטי.

אחד המחקרים המתפרסמים באסופה, מאת פרופ' שמיר וד"ר עינת גדליה-לביא, ניתח לראשונה 14 מערכות בחירות והראה כי נשים בישראל נוטות באופן עקבי להצביע למפלגות השמאל והמרכז יותר מגברים.

עם זאת מראה המחקר, כי גם הימין יכול למשוך לא מעט מצביעות, ולדברי החוקרות "הנשים ניציות יותר מגברים בעמדות הביטחוניות". נתון אחד רלוונטי מאוד למערכות הבחירות הקרובות, שייתכן ויתנהלו עוד השנה: נשים נוטות להצביע למפלגות שלנשים יש בהן נוכחות דומיננטית.

החוקרות בחנו 14 מערכות בחירות, מ-1969 עד 2013, וגילו כי בבחירות בהן התמודדה אישה לראשות הממשלה, שיעור ההצבעה למפלגות המרכז והשמאל בקרב נשים היה גבוה ב-8% בממוצע משיעור הגברים.

המחקר השווה את בחירות 2009 ו-2013 לשתי המערכות בהן התמודדה מנהיגת העבודה גולדה מאיר לראשות הממשלה - 1969 ו-1973. תוצאות ההשוואה הראו כי בשתי התקופות היה שיעור הנשים שהצביעו למפלגות בראשות אישה גבוה משיעור הגברים שהצביעו להן.

במחקר, שכותרתו "מגולדה מאיר לציפי לבני", מסבירות החוקרות כי נטיית הנשים למפלגות שמאל-מרכז דומה למתרחש בעולם, ומתחילה בישראל באמצע שנות ה-90. לדבריהן, בעבר הצביעו נשים באופן שמרני יותר ונטו לימין.

ע"מ

ח"כ עאידה תומא-סלימאן (צילום: הרשימה המשותפת)

ספר חדש בהוצאת מכון ון ליר

פערים מגדריים בפוליטיקה בישראל

בעבר היה נהוג לחשוב כי אין הצבעה מגדרית בישראל. אך ספר שיצא לאור לאחרונה טוען אחרת. הספר "פערים מגדריים בפוליטיקה בישראל", בהוצאה משותפת של הקיבוץ המאוחד ומכון ליר ובעריכת פרופ' מיכל שמיר, פרופ' חנה הרצוג ופרופ' נעמי חזן, הוא אסופת מאמרים ראשונה מסוגה.

לדברי העורכות, "בשיח הפוליטי בישראל כמעט אין התייחסות לנשים כאל ציבור מובחן, והפערים המגדריים בפוליטיקה לא זכו לתשומת לב מחקרית על אף השלכותיהם הרבות והחשובות והספר מבקש למלא את החסר בתחום זה. הוא שופך אור על הבדלים מגדריים בדפוסי ההצבעה, בעמדות בתחומי מדיניות שונים, בהשתתפות פוליטית ובייצוג פוליטי. הוא חושף פערים שעד כה היו סמויים מן העין ומעגן אותם בגורמי עומק תרבותיים ומבניים של המערכת הפוליטית. בכך מרחיב הספר את הבנתנו אשר לפעילות הפוליטית בכללותה ומציע מבט חדש ומעמיק על הפוליטיקה והחברה בישראל".

מאמרי הספר הם פרי עטם של חוקרות וחוקרים מתחומים שונים, בהם סוציולוגיה ואנתרופולוגיה, מדע המדינה, תקשורת ולימודי מגדר. המאמרים מתחקים אחר הצטלבריות של מגדר ומיקום פוליטי, ובוחנים את העמדות וההתנהגויות של הציבור, את דמותם ופעילותם של נציגיו ונציגותיו, ואת הכללים והמסודות המבנים את תהליך הייצוג. בין השאר הם שואלים אם שילובן של נשים במקומות ריאליים במפלגות מוביל לעלייה בתמיכת נשים במפלגות אלה; אם לבחירות – ולבוחרים – חשובה נוכחות נשים ברשימה; ואם מדיניותן של המפלגות בנושאים הנוגעים לנשים משפיעה על היווצרות פער מגדרי בהצבעה. העורכות ציינו: "הספר מגדיר וממפה תחום מחקר חדש, אך גם מבקש להעלות לסדר היום הציבורי

אגדות אמיתיות: תערוכה

חדשה במוזיאון בת ים

במוזיאון בת ים לאמנות מוצגת תערוכת איור לכל המשפחה בשם "אגדות אמיתיות". התערוכה מתמקדת בחמישה גיבורי תרבות: המלחין הדגול פיוטר איליץ' צ'ייקובסקי; המדען צ'ארלס דארווין, מייסד תורת האבולוציה, המלכה הנאורה כריסטינה משבדיה; מי שנחשבת למייסדת האוניברסיטה הראשונה בהיסטוריה, פאטימה מוחמד אל-פהרי המרוקאית, והפסל יעקב אפשטיין – גיבור בת-ימי מקומי.

הסיפורים שנכתבו על אודותיהם, פרי עטו של הסופר תום בייקין-אוחיון, כונסו בסדרת ספרי ילדים הנושאת את השם "אגדות אמיתיות". בתערוכה יוצאים איורי הגיבורים מדפי הספר, מתנתקים מהסיפורים ומקבלים חיים עצמאיים. את היצירות המוצגות יצרו חמישה מאיירים: עידן ברזילי, חן לב, ליהי וייס, בן קדם ואדוה רודן, הפועלים בטכניקות שונות – חלקם במלאכת יד ואחרים במחשב; כמה בציור ואחרים בהדבקה, ברישום ובפיסול. התערוכה מרחיבה את תפיסת האוורים אל מעבר לגבולות הדף ומעניקה להם קנה מידה אנושי.

זו תערוכה חווייתית ובו בזמן גם לימודית, המעניקה לילדים כלים לפענח את היצירות, ללמוד על הטכניקות השונות שפיתחו המאירים ולהיחשף לתהליך היצירה. הילדות והילדים מוזמנים ומוזמנות להתבונן ביצירות ולגלות כיצד מוסרים הקווים, הצבעים והחומרים את סיפורם של גיבורי תרבות ייחודיים ומשפיעים.

התערוכה היא פרי שיתוף פעולה של המוזיאון עם הוצאת הספרים העצמאית "פנק", ועם היוצר תום בייקין-אוחיון. התערוכה תינעל בסוף פברואר 2021.

נגד תשלומי הורים

עמוד פייסבוק חדש: יום

בהיסטוריה הסוציאליסטית

פעילי מק"י בירושלים הקימו באחרונה דף פייסבוק חדש בשם "יום בהיסטוריה הסוציאליסטית", אשר סוקר מדי יום אירועים מרכזיים בתולדות תנועות העובדים והתנועות הסוציאליסטיות בעולם. האירוע הראשון שנסקר בדף הוא יום הולדתו של מנהיג המהפכה הקובנית, פידל קסטרו, ב-13 באוגוסט, לפני 94 שנה.

מאז סיקר הדף אירועים מרכזיים נוספים בתולדות הסוציאליזם: תחילת המאבק לשחרור וייטנאם מהעול הקולוניאלי הצרפתי ב-1945; תפקידם של הקומוניסטים במאבק לעצמאות הודו; מהומות קריסטי פיטס בקנדה ב-1933; ההתנקשות בחייו של מוז'ל המפלגה הקומוניסטית הבלגית ב-1950; ומרד העבדים בקולונייה הצרפתית סן דומינגו ב-1791, שהוביל להקמת האיטי ולביטול העבדות הרצחנית. לעיון בדף הפייסבוק החדש:

www.facebook.com/dailySocialism

"טבע" תפטר 350 עובדים במפעל

בדרום - בהסכמת ההסתדרות

חברת טבע תפטר, בהסכמת ההסתדרות, מחצית מ-700 עובדי המפעל טבע-טק ברמת חובב שבנגב בעוד 18 חודשים. לטענתה של הנהלת טבע פיטורי העובדים, שמייצרים חומרים פעילים לתרופות, הם תגובה לירידה התלולה בהיקף העבודה במפעל כתוצאה מירידה בכמות ההשקות של תרופות גנריות ולהיות המפעל "לא תחרותי" בהשוואה למתחרים בחו"ל. ההסכמה בין טבע לבין ההסתדרות חלה רק על מועד סיום העסקת העובדים במפעל טבע-טק אך לא על מספר העובדים שיפוטרו או גובה הפיצויים שיקבלו.

הפגנה נגד אלימות מינית

יום ראשון, 30.8, בשעה 17:30, כיכר רבין, ת"א

מחאת בלפור נגד שלטון הימין

מוצ"ש, 29.8, בשעה 20:00, כיכר פריס, ירושלים

הסעה של חד"ש תצא מתל אביב; פרטים בפייסבוק

גל חד"ש - הפודקאסט של חד"ש תל אביב

פרק 18 - "זו הכלכלה, טמבל" על הכנסה בסיסית

אוניברסלית, בהשתתפות החוקר

ד"ר אלי קוק

הפודקאסט זמין להאזנה ביוטיוב, בספוטיפיי, באפל מיוזיק,

בגוגל פודקאסט, בטיין אין ובמיקס קלאוד

ועדת החינוך של הכנסת אישרה השבוע (25.8) את מתווה משרד החינוך להסדרת תשלומי הורים לשנת הלימודים הקרובה, בצל מגבלות הקורונה. במסגרת ההסכמות בין חברי הוועדה למשרד החינוך, גביית התשלום תיעשה בשני שלבים. בשלב הראשון ישלמו הורים מחצית מהסכום עבור טיולים, סיורי של"ח וסל התרבות בלבד, ללא טקסי סיום. הוועדה תתכנס מחדש בדצמבר, לדיון בנושא גביית תשלומים בחלק השני של השנה, בהתאם למגבלות הקורונה. שבעה חברי כנסת הצביעו בעד אישור הצעת משרד החינוך, ורק חברי הכנסת של הרשימה המשותפת הצביעו נגד: עופר כסיף (חד"ש) וסמי אבו שחאדה (בל"ד). הוועדה אישרה בהמשך הפחתה בסכום הכולל של חלק מהסעיפים. גובה התשלום עבור סל תרבות יופחת בשיעור של 10% ביחס לסכומים שאושרו בשנת הלימודים הקודמת, בכל שכבות הגיל. החיסכון לתלמיד ינוע בין שמונה ל-18 שקל.

ח"כ כסיף מסר לאחר ההצבעה: "לצערי אישרה ועדת החינוך מתווה תשלומי הורים שלא מפסיק את הפגיעה והאפליה נגד השכבות המוחלשות. הדבר מצער במיוחד כיוון שמרבית חברי הוועדה הביעו שוב ושוב התנגדות מוחלטת לתשלומי הורים במערכת החינוך הציבורית. הודעתו של שר החינוך בנושא רצופה שקרים וסילופים. לא ההורים צריכים לממן את פרויקט ההזנה בבתי הספר ואין כל הצדקה למנוע ספרי לימוד מילדים למשפחות שהכנסתן נמוכה. תשלומי ההורים יוצרים פערים בכוונה תחילה, אוכלוסיות של חוטבי עצים ושל שואבי מים. ניאבק בתשלומים מהשקל הראשון". מנכ"לית המועצה לשלום הילד, עו"ד ורד וינדמן, יצאה אף היא נגד מתווה משרד החינוך: "גם לאחר ההחלטה על גבייה בשתי פעימות, תשלומי ההורים נותרו מס ילדים ותשלומים מרצון נותרו תשלומים מכורח", מסרה. "הצבעה בעד תשלומי ההורים היא הצבעה בעד הנצחת פערים וקיפוח, במיוחד בעת המשברית של היום ועל רקע המצב הכלכלי-חברתי המדרדר נוכח השלכות הקורונה". במכתבה לוועדה כתבה וינדמן כי "יש לבטל לחלוטין את תשלומי ההורים המשמשים מעין מס חינוך וגרסיבי המוטל על ההורים בישראל. מנגנון תשלומי ההורים, במתכונתו, גורם לאי-שוויון ולהגדלת פערים בין תלמיד לתלמיד ובין בית ספר לבית ספר, הכל לפי היכולת הכלכלית של משפחת התלמיד".

עו"ד הרן רייכמן מהקליניקה למשפט וחינוך באוניברסיטת חיפה הדגיש כי המתווה שאושר הוא בגדר הטעיית הציבור: "ארבעה דיונים בוועדת החינוך של הכנסת ודיונים רבים מאחורי הקלעים הסתיימו כצפוי בקול תרועה רמה על הישגים בגביית תשלומי ההורים. תרועות אלו אינן אלא הטעיה". לדבריו, "הוועדה הכריחה את משרד החינוך להודיע שלא יגבו תשלומים עבור שירות שלא יינתן בתקופת הקורונה. אין מדובר בהפחתת תשלומים – אלא בהורדת שירותים".

אנחנו בחובות - יוצאים לרחובות

הפגנה נגד הממשלה על רקע המשבר הכלכלי

יום חמישי, 27.8, בשעה 19:30, כיכר רבין, ת"א